

SOM SOCIAL-KURATOR FÖR FINSKA BARN I SÖNDERJYLLAND SOMMAREN 1942

Då man i Danmark i större skala började taga emot barn från Finland ordnades det genom Mannerheims barnskyddsförbund så att för varje 100-tal barn skulle finnas en socialkurator d.v.s. rådgivare-hjälplekledare-brevförmedlare och översättare. Denna valdes bland personer, som sysslat med något slag av barnuppfostran, såsom lärare, scoutledare, lottor och andra. Uppgiften var närmast att vara en sammanbindande länk mellan å ena sidan barnen och deras danska s.k. plejeföräldrar, å andra sidan barnens hem i Finland. Detta kunde ske på flere sätt, genom besök i plejehemmen, översättning av korrespondensen mellan de finländska och de danska hemmen samt slutligen mest genom att samla större eller mindre grupper av barn, sysselsätta dem med lekar, utflykter och uppgifter av olika slag, eller arrangera små fester för dem och plejeföräldrarna. Som en av de 40 socialkuratorer, som under sommaren skulle vistas i Danmark, reste även jag i mitten av juni ner till Sønderjylland. På min lott föll ett vidsträckt distrikt, som sträckte sig från Tönder, alldeles invid gränsen mot Tyskland i söder till Ribe norrut längs västkusten, och till trakten kring Graasten, vid Flensborg fjord i öster. Här nere hade man redan länge närt en önskan att få mottaga barn, men inte vågat det på grund av de många överflygningarna. Men polismyndigheterna hade slutligen givit efter och Tönder-amt fick ta emot sina barn, dock på villkor att inget blev placerat i själva staden, där risken naturligtvis var större än på landsbygden. Bättre och hälsosammare var det också att barnen fick vistas ute på landet. Då Graastentrakten trots ivrig efterfrågan hade blivit utan barn, delades dessa i två grupper och 44 st. placerades i den kungliga gränsstaden, d.v.s. kronprinsparets sommarstad och nejden däromkring.

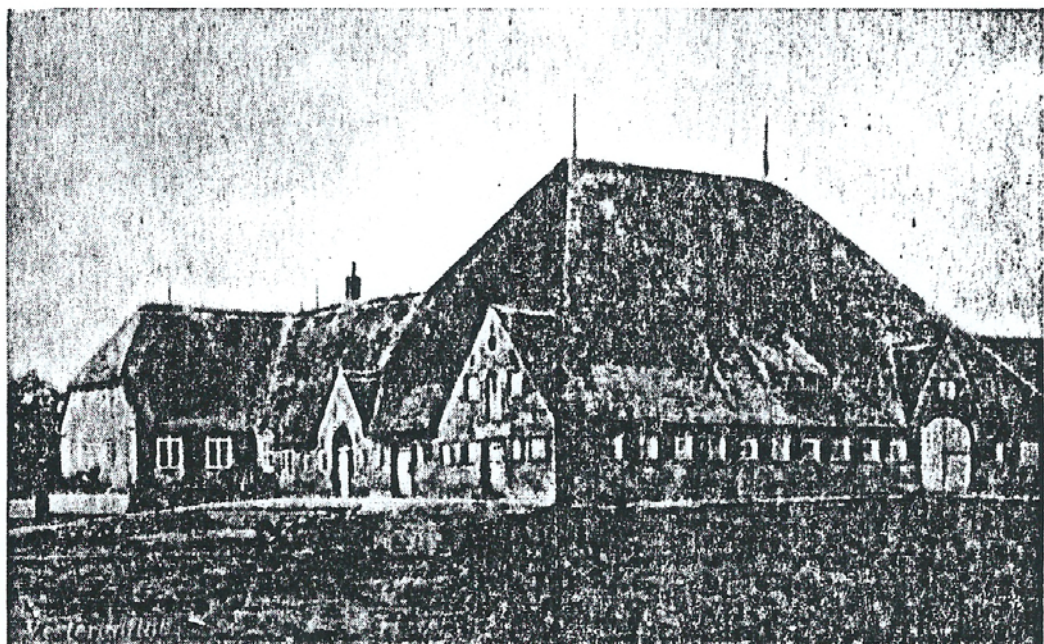
Jag reste med de barn som skulle till Tönder och kunde ju närmare vi kom detta avlägsna hörn av Danmark konstatera med vilken stor hjärtevärm, vilket intresse man hade gått in för att taga emot dessa

främmande små varelser, som var i trängande behov av värn och vård. Med scouternas musikkår i spetsen mötte oss ordföranden för Finlands-hjälpens lokalkommitté, seminarieföreståndare Bredsdorff. Efter "Vårt land" och några ord på finska (enkom inlärd för tillfället) till barnen samlades vi i seminariet, där läckra vita "boller" med smör och mjölk väntade barnens redan sprängmätta små magar. Under resan genom Danmark hade "smörrebröden" haft strykande åtgång, varjämte både karameller och "is" funnit väg till snåla munnar. Man hade väntat storm-apetit hos resenärerna och dessutom trott att de skulle vara små och mörka (antagligen på grund av att den enda finskfödda mannen i Tönder råkade vara svartmuskig och liten).

Inkvarteringschef var seminarielärare Poul Larsen, som stod för placeringen i hemmen och det var med rörande intresse han tog del i allt som gällde barnen. Han var verkligen min högra hand i arbetet. Det fanns knappt en tanke jag halvt klädde i ord innan han sade: "Det skall jag nog sköta om". I hans trevliga hem hann jag också några gånger vara en välkommen gäst, där jag kände mig som hemma samman med hans förtjusande fru och lilla dotter.

Barnen hämtades alltså av sina nya plejeföräldrar och fick äntligen efter 6—7 dygns resa lägga sig i en ordentlig säng, som dock å andra sidan var dem det mest främmande med dunbolster och "teppen", som man kunde drunkna i. Trots all trötthet var det svårt med avklädningen till natten, ty barnen visste ju precis hur man skulle gå till väga. Helst skulle intet tas av. När de så efter myckna förklaringar från plejeföräldrarnas sida kom i säng och somnade, hände det ändå att de om de vaknade och fann sig avklädda, envist gång efter gång steg upp och klädde sig igen. Ja, våra barn visade också senare en lustig benägenhet för att plocka på sig alla de klädesplagg de ägde. Och dessa blev med tiden allt flere. Så var det t. ex. en liten flicka, som då hon vid badstranden en gång skulle klä av sig hade inte mindre än fem linnen på sig. Av dessa var två därtill tjocka ylledito.

Det var ett svårt och gränslöst spännande ögonblick, då de små fick göra sin första bekantskap med det nya hemmet. Några tårefloder förekom naturligtvis, då nya vänner skulle skiljas åt och barnen för första gången skulle reda sig ensamma med det för dem så obegrip-liga danska språket. De flesta av mina barn var finstalande, varför svårigheten att göra sig förstådd var ganska stor. Men tecken och åtbörder kunde göra underverk; barn har dessutom lätt för att snart lära sig förstå vad man menar och då orden tryter gör man sig förstådd genom att skaka på huvudet, nicka eller också talar ögonen sitt tydliga språk. En liten finsk-dansk parlör, som utarbetats för ändamålet och utdelats till

Bondgård i Sønderjylland.

varje hem, var till mycket stor nytta. Några roliga episoder inträffade redan när det gällde placeringen av barnen. Det var bland andra en familj, som hade utbett sig att få en liten flicka, men som gärna gick in på att taga en gosse i stället, då det visade sig att det var svårt att få alla gossebarn placerade. Men döm om deras häpnad då de såg den största och längsta av dem alla komma vandrande emot sig. Det råkade bli den enda 14-åringen, som på grund av danskt undersåtskap tillåts följa med. Men denna familj liksom i övrigt alla tog sådana överraskningar med lugn och äkta dansk humor. Glada och nöjda såg alla ut, när de vandrade hem med sina nya telningar.

För det mesta var det hos bönder på landet barnen var inlogerade. Det var i små landsbyar och köpingar längs västkustbanan eller längs stranden av Flensborg fjord. Det gällde att först med tåg fara till någon station och sedan vidare med den nya cykel jag erhållit för ändamålet. Plejehemmen var trevliga, enkla, och gedigna, föräldrarna just så gemytliga som man känner danskarna. Rörande var de i sin omsorg om barnen och omfattade dem med samma varma kärlek som sina egna barn. Från Finlands fattiga bord kom barnen riktigt till den rike mannens överfyllda köttgrytor. Ägg varje dag, riktiga smör gäsar med korv och ost! Både havergrynsgröt med härlig mjölk och "rödgröt med flöde", jordgubbar och läckra kakor! Allt fanns som vi inte sett på länge. Ja, snart

var barnen så tillfredsställda, att de verkligen kunde säga nej till en bakelse. Men sällan till "is", varav man i världen väl inte kan få bättre än i Danmark. Man kan lugnt säga att en del av barnen blev riktigt bortskämda. Inte minst genom den garderob de utrustades med. Men det gjorde gott att se barnens glädje över vad de fått och att se deras ögon lysa av stolthet, då de visade sig i sin nya stass.

Naturen här vid västkusten var på sitt sätt egenartad. Flackt och ödsligt, nästan tröstlöst verkade landskapet först med de ändlösa slätterna, där knappast ett träd gav ögat en punkt att vila vid. Men ju mer man blev bekant med denna trakt, ju mer man upplevde skiftningarna i stämning från dag till dag, från morgon till afton, dess bättre lärde man sig förstå det tysta språk, som talade ur markens bruna mylla och den vida himlens blå. Ingenstädes hade jag förut upplevat att ha så mycket himmel över mig eller kunnat skåda så långt. De trevliga, gamla, oftast över 100-åriga sönderjydskas bondgårdarna med sina jättehöga stråtak och sammanbyggda hus var en upplevelse att se, och att prata med bönderna och försöka förstå deras dialekt var på en gång både trevligt och vanskligt.

En annan sak var att naturen ur barnens synpunkt inte riktigt erbjöd det de hade väntat. Det fanns ingen skog sådan vi menar det; därför var det också svårt att finna lekplatser och utfärdsställen. Och framför allt fanns det inget vatten att bada i, simningen kom helt på skam. En liten å att plaska i gav svalka de hetaste dagarna, vilka dock icke var många. Västerhavet med dess brusande salta vågor var för farligt för oss och låg dessutom längre norrut. Det västerhav, d.v.s. Nordsjön, som här sände en evig blåst var långgrunt i kilometertal. Blåsten var det enda jag aldrig riktigt kunde förlika mig med. Trots att vägarna var som salsgolv, så släta och blanka och knappast en enda backe fanns, var det tungt att cykla mot vinden. Motvind tycktes det för det mesta bli. En enda gång hade jag den fenomenala turen att i nära nog rykande storm få susa fram utan att nästan röra pedalerna. Medlidsamt såg jag på dem som mötte, ty de var tvungna att gå, släpande cykeln med sig.

Men var naturen här karg och ödlig, var den desto mer leende och lummig i öster kring Graasten. Här vid Flensborg fjord fanns Danmarks riviera och orden "det bukker sig i bakke, dal" var sanning här. Att bortom mjuka kullar, där gyllene rågfält böljade för vinden se den glittrande blå fjorden, gav varje gång en härlig känsla av frihet, samtidigt som det kom mig att sända många tankar av saknad till hemlandets röda granithällar och skogar med susande björkar och raka, stolta furor. — Här kunde vi för det mesta samlas i en bokskog eller skogsplantage,

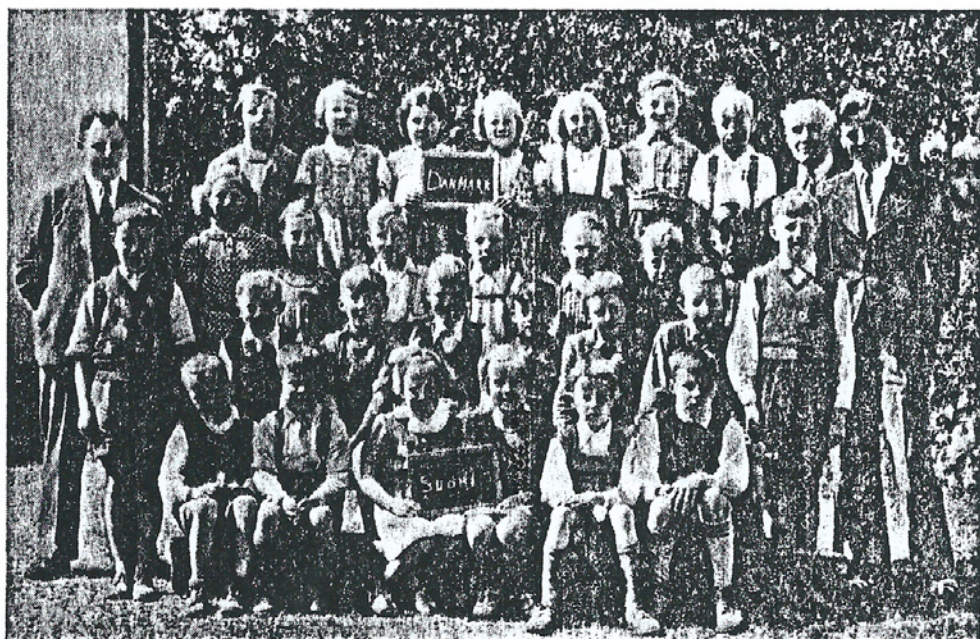
Gammalt patricierhus i Tönder.

eller bege oss till fjorden, som erbjöd de utsökteste tillfällen till bad i alla former, sol, luft, vatten. Det var visserligen svårt för t. ex. barnen i Holböl och Törsböl, som hade 6—7 km till stranden, att ofta komma ned, då cyklar inte som i normala tider kunde lånas och användas obehindrat. Detta hade barnen litet svårt att förstå, för dem var Danmark landet, där man kunde få allt. Det festligaste var i alla fall de färder, då var och en hade med sig sin egen "smörrebrödspakke". Hade vi tur bjöd någon snäll tant eller farbror barnen på riktig choklad eller en ispinne. Det var för resten en ständigt återkommande fråga från barnens sida, var man kunde köpa is. De fick ju en slant då och då, den ville de naturligtvis gärna slösa på sötsaker. Men det gavs också förståndiga små gossar och flickor, som sparade yad de fått, för att sedan kunna köpa något gott eller nyttigt för hemresan till mor och far. En gosse, som ivrigt väntade på att få resa hem, för att hjälpa mor med att bära både vatten och ved, kom en dag till mig för att be mig hjälpa honom att köpa strumpor till hans mor. Han hade hela 15 kronor, som han småningom sparat ihop och det blev strumpor till både mor, far och stora syster.

För vädrets skull var det ibland nödvändigt att samlas inomhus för

att leka. Då mina barn bodde så långt från varandra att inte mer än högst 14 kunde samlas på en gång, var det svårt att ordna lekarna väl. Ålderskillnaden var för stor och barnen för få att delas i grupper. Men vi lekte så gott vi kunde, tog med de danska barn som hade lust, men därmed följde också ett förklarande i oändlighet för olika stadier och på olika språk. Till de danska barnen förhöll sig våra i allmänhet trevligt, isynnerhet om de ensamma var hänvisade till dem. Men så snart de våra var flere tillsammans ville det inte riktigt gå så bra i början. Då höll de sig mest för sig och pratade enbart finska. Därpå berodde även, att det tog rätt lång tid för dem att lära sig förstå och tala danska. En del lärde sig naturligtvis snabbare. Efter 5—6 veckor blandade de mindre barnen in så mycket danska i sitt språk att de blev litet svårförståeliga t.o.m. för mig och själva såg undrande på mig, då jag talade finska. Men de skulle heller inte glömma sitt eget språk. I sitt uppträdande var barnen för det mesta trevliga och söta. Naturligtvis hittade pojkarna på små rackartyg och flickorna voro i det avseendet inte sämre. Mycket berodde naturligtvis på från vilka hem i Finland barnen kom. Att en del var försummade, till följd av att kriget dels skingrat familjen eller dels fört barnen in i främmande och för dem onaturliga förhållanden, syntes nog. Bordsskicket var mest i ögonenfallande och artigheten var inte heller överväldigande. Men danska barn är inte heller alltid så artiga. Det hände nog att våra barn kunde vara ett exempel för de andra.

Det var meningen att barnen skulle göra litet nytta i sina nya hem, men den hjälpen blev ganska minimal, vilket nog inte alltid berodde på barnen själva. Några var villiga och ivriga och isynnerhet intresserade de sig för att sköta husdjuren; både kaniner, kycklingar och smågrisar blev deras favoriter. Men ofta ville plejeföräldrarna inte att de skulle ha något arbete och ibland drog barnen sig tyvärr också för att ge en handräckning. Detta berodde på vilka vanor de hade från hemmen i Finland. I stort sett tror jag dock att våra barn hedrade sig. Ju mera hemvana de blev, dess bättre trivdes de och dess närmare slöt de sig till familjen. Innan lång tid hade förflutit hade också varma vänskapsband knutits mellan våra barn och de danska. Visst längtade barnen ibland till sina hem i Finland, men det var väl inte mer än naturligt. De gladde sig mycket åt att på hösten få komma hem igen, berätta om allt de upplevat och kanske kunna föra med sig några godsaker. Isynnerhet gällde detta de äldre barnen, som förstod att deras lilla hjälp dock betydde något. De kände det som en uppoffring att bli kvar, ehuru de förstod, att det var bättre för dem själv att stanna, och att de därigenom också hjälpte både sitt hem och sitt land. Det var deras offer för fosterlandet. Det fanns dock dem från mindre lyckliga hem-

Finska och danska barn i Vester Soltrup Skole.

förhållanden, som var glada över att få stanna i sina nya hem så länge som möjligt; detsamma gällde även de mindre barnen i allmänhet. Som en god lösning på frågan om hur den långa vintern skulle gå utan någon regelbunden sysselsättning kom bestämmelsen om, att barnen skulle gå i dansk skola. Att den var dansk, skrämde dem i början, men efter några dagar var de enbart lyckliga över att ha kommit dit. De flesta av de lärare jag kom i kontakt med var helt enkelt underbara, deras förmåga att sysselsätta barnen och göra sig förstådda av dem var storartad; det gav dem ändå en stor del extra arbete. Glädjen var verkligen ömse-sidig. För barnen blev tiden nu inte så lång, de fick nya kamrater, lärde sig mer av språket och därtill kom att hemmen för en del av dagen slapp bekymret att se efter dem.

Här nere i detta avlägsna Sönderjylland kom jag att trivas alldeles storartat. Det har jag till stor del att tacka mina utmärkta värdar. M i n a många plejeföräldrar! Inte mindre än sex hem tävlade om att skämma bort mig; att de var så många berodde på att dessa hem inte trots önskan hade fått något finländskt barn och då i gengäld åtminstone ville ha en liten del av "lottan", som vi här allmänt, fast med orätt kallades. Det var förtjusande människor allesammans, som gjorde allt för att underlätta mitt arbete och ställa det bra för barnen. Det var fina människor, rättframma, vänliga och glada, med full förståelse för Finlands

sak. Jag mötte även många andra som mer eller mindre direkt hade med barnen eller Finlandshjälpen att göra. Alla var hjälpsamma, det fanns nästan aldrig några svårigheter. I stor sett förlöpte allting väl, om också de problem barnen orsakade inte alltid var så enkla att lösa. Det visade sig tyvärr ett par gånger, att barnen inte riktigt kunde skilja på mitt och ditt, men någon allvarigare förseelse rörde det sig inte om. Beklagligt nog skedde en olyckshändelse med ödesdiga följder. På grund av oförsiktighet (inte lek) med eld uppstod en eidsvåda, som ödelade en gård till grunden. Det var en av våra pojkar som orsakade branden, och det var hans eget plejhem som drabbades därav. Det var mycket, mycket sorgligt.

På grund av de långa avstånden tog det 2—3 veckor att komma en gång till alla barn och sålunda dröjde det innan jag lärde känna dem. I första hand var de också otroligt tystlåtna och blyga, ja ur några kunde varken jag eller plejeföräldrarna få ett ord de närmaste dagarna. Men snart kom de emot mig förtroendefullt och rart, berättade vad de upplevat, visade vad de fått i gåvor samt var glada och trevliga. Bland de första frågor de gjorde mig alla gånger var den när jag skulle komma nästa gång. Och i början gällde det även att tålmodigt förklara för dem, varför breven från Finland dröjde så omätligt länge. Jag besökte varje hem för sig ungefär 5—7 gånger och hade barnen samlade 3—4 gånger på varje ort. Det verkar inte mycket för varje barns vidkommande, men då de var spridda över omkring 18 olika platser, med stora avstånd blev det inte möjligt att besöka dem oftare. Ändå startade jag tidigt om morgonen och återvände inte förrän mot aftonen. Det blev ibland litet långa och tröttsamma dagar, isynnerhet om vädret inte var gott, men jag behövde aldrig under hela denna tid känna mig ens en smula hungrig. Snarare motsatsen, ty överallt bjöds mig mat, för att inte säga kaffe och äter kaffe, men ibland även riktigt sådant. Jämte härliga "lågkager"! Ofrivilligt kom jag att på ett sätt hamstra, men på ett fullt hederligt och lagligt sätt. Intet av dessa många kilon behövde förtullas vid resan hem.

På aftnarna gällde det sedan att under samvaro med värdfolket och deras gäster, eller på besök i andra hem om och om igen berätta om Finland, så väl under normala som under nu rådande förhållanden. Det var inte litet vetgiriga dessa danskar var. Lätt var det inte alltid att svara på de många frågorna. Mycket borde man kunna om sitt land och än mera borde man veta. Aftonen blev ofta sen, om den också varit trevlig, och efter en sådan god samvaro kunde det vara litet surt att ännu sköta korrespondensen. Men någongång skulle även det ske.

Plejeföräldrarna var glada över varje brev de fick från barnens hem, det gav dem en inblick i deras hemförhållanden och hjälpte dem att förstå dem bättre. Plejeföräldrarna skrev även då och då, men de större barnen skötte i rätt stor grad själv sin korrespondens. För den enkla bondebefolkningen föll det sig inte så lätt och naturligt att skriva till främmande människor. Det svåra finska språket försökte danskarna sig också litet på, men inskränkte det sig mest till enstaka ord, som barnen hade mycket nöje av att lära dem. Det kunde även ibland synas som om finskan inte var så alldeles främmande, ty både orden "socker, kaffe, kopp, te" och liknande hade ju en förbluffande likhet med motsvarande danska. "Hyvää yötä" var däremot en betydligt svårare knapp att lösa. Betoningen vållade de största svårigheterna och då det en gång hände mig att jag i telefon skulle förstå ett brev som en dansk läste upp på finska, var det nära att jag uppgivit hoppet om att det skulle lyckas. Men det gick. Mannen ville sända ett födelsedagsbrev till ett finskt barn och hade fått det översatt från sitt eget språk, men ville att jag ännu skulle kontrollera om det var riktigt.

Helt naturligt var även, att vi skulle samlas till fest någongång. Små festliga tillfällen arrangerades på några orter antingen för barnen tillsammans med plejeföräldrarna eller skilt för sig. En gång hade vi t.o.m. en förevisning av danska kungen på film och det var en fröjd. Barnen bjöds vid dessa tillfällen på saft och kakor och vi lekte och sjöng litet tillsammans. För de vuxna berättade jag litet om Finland, barnens förhållanden under vinterkriget och nu, eller försökte jag ge en bild av land och folk genom dess diktning. Det var roligt att göra detta, då man såg med vilken uppmärksamhet och med vilket intresse de lyssnade och erfor hur varmt de förstod oss samt hur gärna de ville sätta sig in i våra förhållanden. På mina färder kom jag även i kontakt med andra människor än dem, som hade tagit vård om något av våra barn. Därför hände det att även andra sammanslutningar ville höra något om landet i norr. Så blev det både för D.K.B. (Danska kvinnors beredskap, motsvarande vår lotterörelse), Det frie Nord, föreningen Norden och Danskt samfund, Husholdningsskolan och Martor, som jag kom att berätta om broderlandets kamp för frihet och rätt och om dess öden under ofärdstider. Under dylika aftnar, då man samlas till något gemensamt är det vanligt i hela Danmark, men kanske särskilt här nere vid gränsen att man sjunger mycket tillsammans. Barnen kom därför även att lära sig många trevliga danska sånger. Stämningen under dessa tillfällen var alltid varm och gemytlig, dansken är ju sällan högtidlig.

Efter det de första bråda veckorna gått, var jag ledig om söndagarna och någon halvdag då och då. Under dessa dagar blev jag i tillfälle

att röra mig även utanför mitt område. Då besökte jag bl. a. både Dybbøl banke och Sønderborg, samt gjorde en förtjusande cykelfärd på Als, till den östra kusten, där jag fick mitt första havsbad. Ribe, storkarnas idylliska stad och det verkliga Västerhavet vid Vejers fick jag också uppleva. Underbart var det att komma från öst till väst. Den mjuka idyllen och de storslagna vidderna av hed och hav flöt samman till en harmonisk bild av ett bördigt, rikt och vänligt land med hjärtegoda, varma männskor. Jag känner mig djupt tacksam över att ha fått lära känna alla dessa människor och bland dem ha vunnit vänner, som kommer mig att känna kontakten med Danmark allt starkare. Samtidigt har det fördjupat känslan för Norden och jag hoppas att alla de band som knutits mellan hemmen på båda sidor om Östersjön skall visa sig starka nog att hålla i fortsättningen och förena oss i ljusare och lyckligare framtidsarbete.

Det som yttermera stärkte kontakten med Norden för mig, var att jag fick tillfälle att deltaga i den N.F.K. (Nordiskt Förbund för Kvinnogymnastik) kurs, som Danmarks avdelning av förbundet anordnade. Varje sommar brukar detta förbund ha en gymnastikkurs alternerande i de nordiska länderna. Det är gymnastikpedagogen, skolrådet Elli Björkstén som står i spetsen för förbundet, är dess startare och det är hennes gymnastik vi samlat oss kring. På grund av förhållandena har någon i egentlig mening nordisk kurs inte kunnat komma till stånd under senare tid. Detta år hade dock Danmarks avdelning beslutat att trots allt själv ordna en kurs i samma stil som vanligt om också något nordiskt inslag inte kunde komma ifråga. Denna kurs blev förlagd just till Tönder, vilket gjorde mig överlycklig. Att jag själv skulle bli placerad i Sønderjylland visste jag inte förrän den dag jag med barnen skulle resa från Köpenhamn. Vetskapen om kursen bidrog i hög grad genast från början att jag trivdes så bra, då jag inom kort skulle få se många av våra gemensamma vänner här. Ensam fick jag tyvärr representera det övriga Norden, då de norskor, som hoppats på inresetillstånd förvägrades detta.

Något som gav gymnastikkursen i Sønderjylland en särprägel var för det första det, att den var förlagd till själva gränstrakten, till det medeltida Tönder, ursprungligen en sjöfartsstad, med gavelhus och trånga gränder. Om detta område har kampen stått många gånger och dess öden har skiftat. Återföreningen 1920 var en glädjeupplevelse, den största Danmark erfarit och därför var det för det andra intressant att inte bara en tid få vistas i denna trakt utan även lära känna dess historia och dess folk och det som förenar och binder det samman. Det fick vi i rikligt mått genom de utmärkta föredrag i dessa ämnen, som olika

kulturpersonligheter från Sönderjylland höll. Där var både distriktläkaren i Tönder-amt, seminarieföreståndaren, rektorn för en folkhögskola och en historiker. Belysande förhållandena från olika sidor gav de en helhetsbild av historiens gång här nere, inte bara före utan även efter 1920.

Jag var verkligen glad över att ha haft turen att i någon mån kunna följa med denna kurs. Det blev rika minnen jag förde med mig och det gav en styrkt tro på en gemensam Nordens framtid. Överhuvud är den nordiska tanken stark i Danmark, starkare nu än någonsin tidigare och starkare kanske än i något av de övriga nordiska länderna. Här vill man nu göra allt för att få till stånd ett samlat, fritt Norden, där enighet ger styrka. Jag hann under de två veckor som föregick kursen bli något bekant med mina barn och deras plejehem och kunde därför anslå några timmar då och då till att deltaga i programmet. Kursen försiggick mellan 2—15 juli och jag vill genast säga att det, vad gott samarbete och kamratskap beträffar, blev en minst lika nordisk kurs som någon. Den var mycket givande och bjöd på en undervisning, som i varje enskildhet var briljant, i både idé och utförande. Arbetsivern var smittande. Från tidigt på morgonen var det föredrag och sent på aftnarna utfylldes programmet med antingen kulturhistoriska föredrag, folkdanser eller kamratliga samkväm. Då jag inte på grund av mitt eget arbete kunde följa med annat än under spridda lektioner försökte jag desto intensivare att på kvällarna vara samman med kamraterna. Härigenom blev jag dock delaktig av hela den stämning, som vilade över kursen. Och den var äkta nordisk från första stund, då den röd-vita korsflaggan, tyvärr ensam, gick i topp. I tankarna var vi hos våra nordiska sysstrar och sjöng de sånger som blivit oss kära under så många kurser förut. Det gav lyftning och stämning i den orosfyllda tiden.

Gymnastiken, till sin natur så fjärran från krig och härjningar, förde oss bort från den bistra verkligheten. Som barn fröjdade vi oss åt livgivande och eggande rörelser och lyssnade till kloka råd under metodik- och musikteorilektionerna. Kursarbetet var ordnat så att gymnastik för olika åldersstadier genomgicks ända från sådan för småbarn upp till de högsta klasserna. Dessutom fanns det ett s.k. elitehold, som gav en liten uppvisning varje gång ett program var färdigt. Ledarinnorna hade en teoretisk lektion var, där de genomgick metodiken för rörelserna och programsammansättningen och betonade de idéer, de ville föra fram. Förbundets ordförande och vicepresident fröken Sigrid Nutzhorn hade givit ut ett häfte musik till gymnastik, och under hennes lektioner genomgicks ytterligare rörelseförråd, för att närmare klargöra för deltagarna riktlinjerna för den musik vi skall välja till övningarna.

I folkdansens friska rytmer gav vi utlopp åt den livsglädje vi kände strömma genom oss. Åtminstone upplevde jag det så. För ett ögonblick var man så borta från allt mörker, det fanns blott sommarvärme, goda kamrater och solig glädje runt omkring.

ANITA ROOS